

Begraven verleden van de Hooftstraat

Een korte geschiedenis van Oudshoorn

Rond het jaar 900 ontstond een kleine nederzetting op de oostelijke oever van de Oude Rijn. Het was een ambachtsheerlijkheid onder de Heeren van Oudshoorn. De inwoners hielden zich bezig met landbouw en veeteelt. Langzaam groeide deze nederzetting uit tot een dorp: Oudshoorn. Sinds 1918 maakt dit dorp deel uit van Alphen. De Hooftstraat is van oudsher de belangrijkste straat van Oudshoorn.

▲ De Hooftstraat vanaf de kruising met de Rhenania-laan op een foto uit 1904.

P.J. van der Linden en J.G. Baart, Alphen a/d Rijn

▼ Cent uit 1878

Provinciaal Archeologisch Depot provincie Zuid-Holland

Opgravingen in de Hooftstraat

In 2015 maakten de oude gebouwen aan de Hooftstraat plaats voor een nieuw stads-hart. Voordat er nieuwe huizen kwamen te staan, hebben archeologen op deze plek opgravingen uitgevoerd. Op drie verschillende locaties gingen archeologen aan de slag met graven. Ze onderzochten allerlei voorwerpen en sporen die verborgen lagen onder de straat. Door deze opgravingen zijn we meer te weten gekomen over het leven en werken in de Hooftstraat door de eeuwen heen.

► Archeologen aan het werk in de Hooftstraat. Tijdens de opgravingen zijn allerlei bouwresten en vondsten blootgelegd en onderzocht.

IDDS

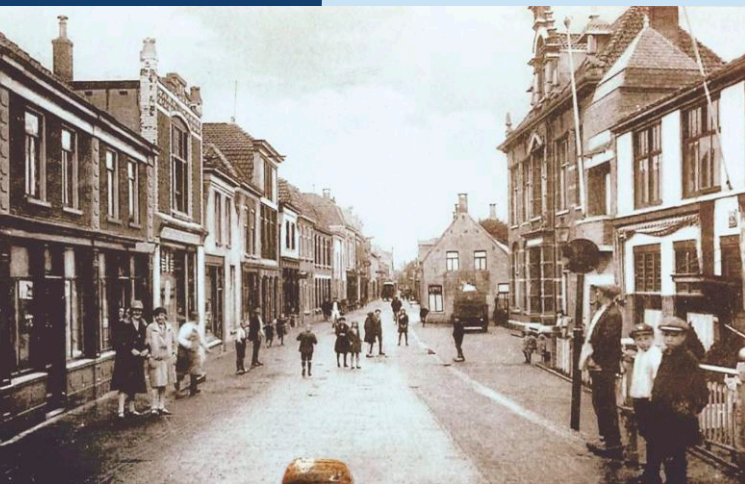

▲ Een prent uit ca. 1540 met daarop boerderijtjes langs de Rijn in de buurt van Alphen. Zo zal ook de Hooftstraat er in de Middeleeuwen uit hebben gezien. Erfgoed Leiden en Omstreken

▼ Een jong paard en een koe zijn naast elkaar begraven op een boeren erf langs de Hooftstraat. Dat moet ergens in de 15de eeuw zijn gebeurd. IDDS

▲ Op deze kaart uit 1615 zien we bebouwing in het gebied waar nu de Hooftstraat loopt. Langzaam werd dit steeds dichter bevolkt. Hoogheemraadschap Rijnland

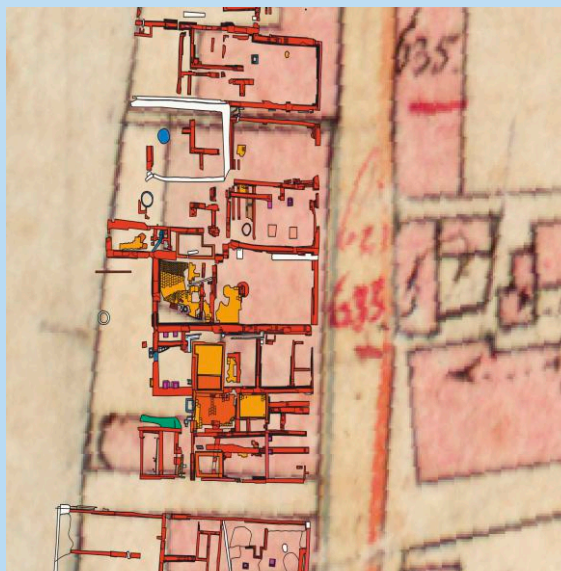

▲ De bebouwing aan de Hooftstraat rond 1925. De foto is gemaakt ter hoogte van de Aarbrug. De Hooftstraat heeft hier al een stedelijk karakter met winkels en bovenwoningen. Dit is kenmerkend voor de 20ste eeuw. alpens.nl/oudalphen

► Tijdens de opgravingen hebben archeologen allerlei oude bouwsporen onderzocht en in kaart gebracht. Zo hebben we een plattegrond van de huizen die hier vroeger stonden.

IDDS

Verstedelijking: de Hooftstraat als winkelstraat

Na de Tachtigjarige Oorlog werd het gebied weer opgebouwd. Er kwamen nieuwe stenen huizen aan de Hooftstraat, met nieuwe inwoners. Zij waren niet langer allemaal boeren, maar: *cramerieën* (huishoudelijke artikelen), *backers*, *shoemackers* en *coophandel*. Een proces van verstedelijking kwam op gang. In de 18de en 19de eeuw nam het agrarische karakter van de straat verder af. Boeren vertrokken en maakten plaats voor nog meer ambachtslui en winkeliers.

In de 20ste eeuw ontwikkelde de Hooftstraat zich tot een typische winkelstraat. Hier woonde en werkte de middenklasse van de samenleving. Door de eeuwen heen ontstond de moderne winkelstraat die wij vandaag de dag zien.

De Hooftstraat in kaart gebracht

Legenda:
Blauw - Interessante gebouwen
Groen - Onderdelen tentoonstelling

Vanaf 2015 zijn archeologische opgravingen en bouw-historische onderzoeken uitgevoerd aan de Hooftstraat. Deze kaart bespreekt een paar interessante gebouwen aan deze straat en opgegraven archeologische vondsten.

Pijpenkop

Tegenwoordig roken mensen nauwelijks meer pijp, maar vroeger was dat heel populair. In de Hooftstraat zijn veel kleipijpen gevonden, en dit exemplaar springt eruit. Deze pijp (ca. 1780-1800) is versierd met de zinspreuk: 'Eendracht maackt macht'.

▲ Onderduikers in Hooftstraat - voormalig Hooftstraat 137-139

Tijdens de oorlog moesten veel mannen onderduiken om niet door de bezetter opgepakt te worden voor gedwongen arbeid in Duitsland. Als er een razzia was, zochten mannen uit de Hooftstraat hun toevlucht in de kruidenierswinkel van Cor Vonk. De eierrekken in zijn winkel verborgen een gangetje naar het pakhuis op nummer 139. Een perfecte vluchtroute!

◀ Hondje

Er is een bijna compleet skelet van een kleine hond opgegraven. Hij had ongeveer het formaat van een Jack-Russell-terriër. Het hondje had last van artritis in zijn linker voorpoot en zal dus wel op leeftijd zijn geweest toen het stierf.

◀ Paarden

In de Hooftstraat zijn meerdere dierenbotten opgegraven. Zoals deze paardenschedel. Er was iets mis met zijn kiezen, waardoor hij niet goed kon eten. Hij is nog geen vijf jaar oud geworden. Wat moet dat een teleurstelling zijn geweest voor de eigenaar!

► Herberg De Prins van Oranje - voormalig Hooftstraat 49-53

Herberg *De Prins van Oranje* was een groot complex dat over verschillende gebouwen verspreid was. Op perceel nummer 49 is kort na 1593 het huis gebouwd waaruit deze herberg zich zou ontwikkelen. *De Prins van Oranje* was een belangrijke pleisterplaats en schakel in de postbezorging. Mensen konden hier uitrusten en een vers paard krijgen.

◀ Bakkerij aan de Hooftstraat - voormalig Hooftstraat 59-63

De eerste vermelding van dit adres komt uit 1600. In 1832 kocht bakker Cornelis Oppelaar dit pand. In de decennia hierop werd zijn bakkerij flink verbouwd en uitgebreid tot een groot bedrijf. Tot aan de sloop van het gebouw in 2015 was hier nog steeds een bakker gevestigd.

► Pelgrims

In de Middeleeuwen vertrokken gelovigen op tochten naar heilige plaatsen. Deze pelgrims namen vaak een souvenir mee terug, meestal insignes van tin of lood. In de Hooftstraat is ook zo'n insigne gevonden.

◀ Een knoop of een pomander?

Archeologen hebben een klein, sierlijk opengewerkt sieraad gevonden uit de 18de/19de-eeuw. Misschien was het een onderdeel van een bepaalde kleder- of streekdracht. Of misschien was het een *pomander*. Hierin werden specerijen gestopt en aan een ketting gehangen, om nare geurtjes te verdrijven.

► Een houten boerderij

De eerste sporen van bebouwing in de Hooftstraat komen uit de 14de eeuw: de resten van een houten boerderijtje. Dit goed bewaarde stuk vlechtwerk van twijgen maakte deel uit een Middeleeuwse boerderij.

▼ Verbouwingen - Hooftstraat 45

Veel huizen aan de Hooftstraat zijn door de jaren heen meerdere keren verbouwd om aan de wensen van de eigenaar te voldoen. Bouwmateriaal was duur, oude funderingen en stenen werden vaak hergebruikt. Op deze foto zien we de opgegraven bouwsporen van Hooftstraat 45. Dit pand is door de jaren heen vaak verbouwd.

Provinciaal Archeologisch Depot provincie Zuid-Holland

Provinciaal Archeologisch Depot provincie Zuid-Holland

R. Vitters

Provinciaal Archeologisch Depot provincie Zuid-Holland

61

57

vml 59-63

53

vml 49-53

vml 45

23

21

3

1

Colofon:

Deze folder is gemaakt in het kader van de tentoonstelling 'Begraven verleden van de Hooftstraat' in Alphen aan den Rijn.

Tekst: Siska van der Plas

Vormgeving: Bannink Publiciteit, Leimuiden

2019

Alphen aan den Rijn